

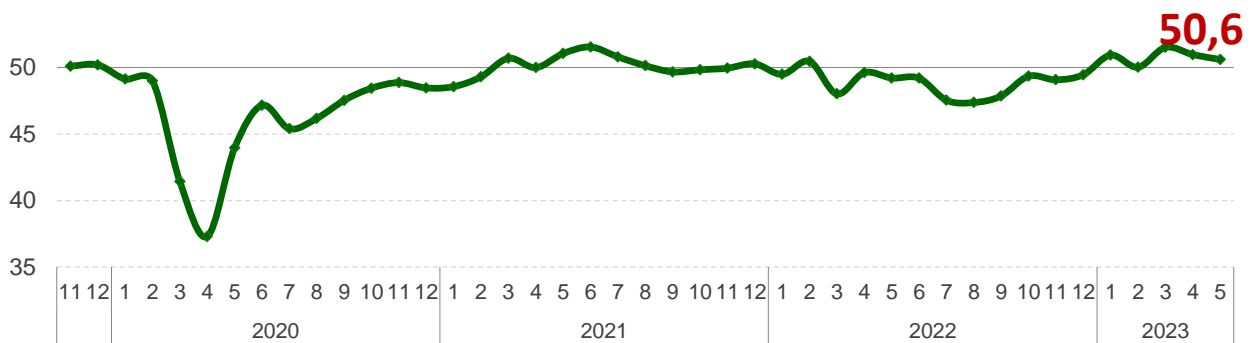

Іскерлік белсенділік индексі

2023 Мамыр

Мамыр айында іскерлік белсенділік біршама баяулады, бірақ оң аймақта қалып, 50,6 құрады. Барлық секторлар үшін ұзақ жеткізу мерзімі іскерлік белсенділікті тежейтін фактор болып қалып отыр.

График 1. Іскерлік белсенділік индексінің (ІБИ) динамикасы*

* Көрсеткіш 50-ден жоғары болса оң өзгерісті, төмен болса кері өзгерісті білдіреді. Индекстің мәні 50-ден қаншалықты жоғары (төмен) болса, көрсеткіштің өсу (құлдырау) қарқыны соншалықты жоғары (төмен), 50-ге тең деңгейі өзгерістің жоқ екендігін көрсетеді.

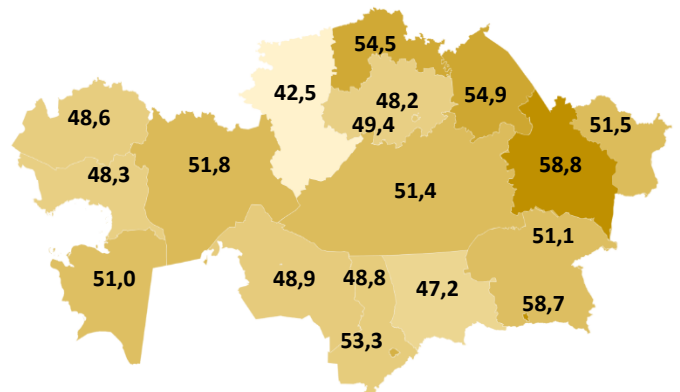
2023 жылғы мамырда іскерлік белсенділік индексі 50,6 құрап, 0,4 тармаққа төмендеді.

Көрсеткіштің жақсаруы тек өндірісте байқалды, онда индекс оң аймаққа өтіп, **50,2** құрады (сәуірде – 49,4). Қызмет көрсету секторында іскерлік белсенділік индексі **51,1** – ге дейін (сәуірде-51,8) аздап төмендегеніне қарамастан оң аймақта қалды. Құрылыс және тау-кен өнеркәсібінде іскерлік белсенділіктің сәйкесінше **49,6**-ға (сәуірдегі 49,9-дан) және **49,5**-ке (сәуірдегі 49,8-ден) аздап төмендеуі байқалды. Тау-кен өнеркәсібіндегі көрсеткіштің динамикасына тауарлық-материалдық қорлар көлемінің төмендеуі әсер етті. Құрылыста жаңа тапсырыстар көлемінің өсуіне қарамастан, жеткізу мерзімінің созылуына және жұмыспен қамту деңгейінің төмендеуіне байланысты көрсеткіш төмендеді.

График 2. Мамырдағы өңірлер бойынша ІБИ

10 өңірде іскерлік белсенділік жақсарды, 8 өңірде нашарлады.

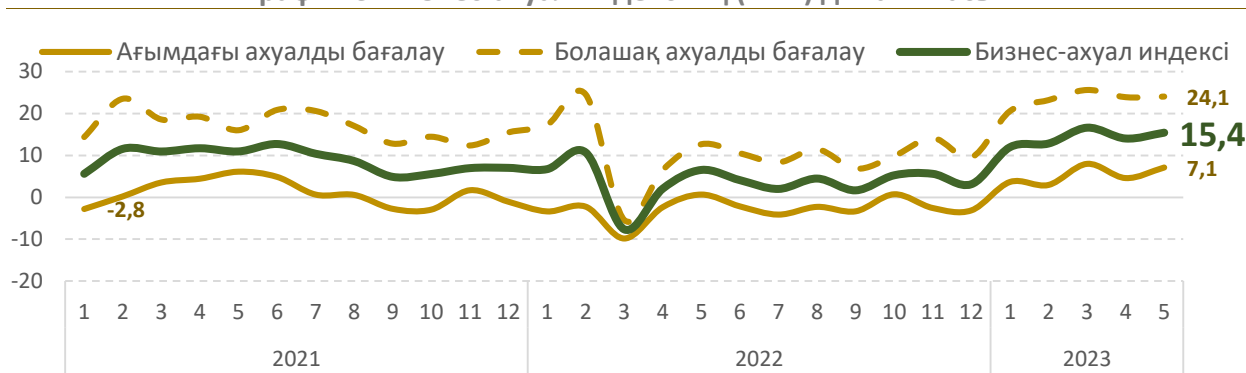
Индекстің ең үлкен мәні Абай облысында (58,8) және Алматы қаласында (58,7), ең аз мәні Қостанай облысында (42,5) тіркелді.

Бизнес-ахуал индексі

Бизнес-ахуал индексі біршама өсті, ағымдағы және болашақ бизнес жағдайларды кәсіпорындардың бағалауы жақсарды. Көрсеткіш өндіріс пен қызмет көрсету саласында өсті, ал құрылыс пен тау-кен өнеркәсібінде төмендеді.

График 3. Бизнес-ахуал индексінің (БАИ) динамикасы*

* Ағымдағы және болашақ бизнес-ахуалды бағалау үшін жауаптар теңгерімі (ЖТ) қолданылады, ол бизнес-ахуалдың өзгерісі жайлы сұрақтарға берілген оң және теріс жауаптар арасындағы айырмашылық. Индекстің мәні 0 ден жоғары болса ахуалдың жақсарғанын, төмен болса нашарлағанын білдіреді.

Кәсіпорындар ағымдағы бизнес жағдайларын жалпы оң бағалады, дегенмен бизнес жағдайларының кейбір факторларының бағасы теріс мәнге ие болды.

Кәсіпорындардың бағалауы бойынша сұраныс айтарлықтай өсті, инфрақұрылымның өзгеруі аз болса да оң бағаланды, бизнес жағдайларының қалған факторлары бойынша (салық жүктемесі, қаржыға/несие қолжетімділігі, бизнесті қорғау мәселелері) теріс бағалар басым болды.

2023 жылдың мамырында бизнес-цикл «сағатының» индикаторы өсу аймағында қалды

Кәсіпорындардың ағымдағы бизнес жағдайларын бағалауы 7,1-ге дейін көтерілді.

Алдағы 6 айдағы болашақ бизнес-ахуал бағасы 24,1 құрады.

*Бизнес-цикл «сағаты» экономиканың берілген уақытта циклдың қай фазасында болғанын көрсетеді. Оны құру үшін ағымдағы ахуалды (Х осі бойынша) және болашақ ахуалды (Y осі бойынша) бағалау бойынша деректер қолданылады.

График 4. Бизнес-цикл «сағаты»

ӘДІСНАМАЛЫҚ ТҮСІНДІРМЕ

¹ Ақпарат нақты сектор мониторингіне қатысушы кәсіпорындардың арасында жүргізілген ай сайынғы сауалнамаларының нәтижелері бойынша дайындалды.

² Іскерлік белсенділік индексі жаңа тапсырыстар көлемі, жұмыспен қамту деңгейі, жаңа өнім көлемі, тауарлық-материалдық қорлардың көлемі, жеткізу мерзімдері сияқты кәсіпорындардың көрсеткіштерінің жиынтық өзгерісі ретінде есептеледі.

³ Іскерлік белсенділік индексі есептеу үшін диффузиялық индекс (ДИ) пайдаланылады, ол әрбір көрсеткіш бойынша оң жауап берген кәсіпорындар үлесінің және өзгеріссіз жауаптардың жартысының үлесінің қосындысы (үлестер салмақтанып есептеледі) ретінде есептеледі. Бұл индекс көрсеткіштің өзгеру динамикасын сипаттайтын жалпыланған индикатор болып табылады.

⁴ Бизнес-ахуал индексі (БАИ) есептеуде Ifo неміс зерттеу институтының әдістемесіне сәйкес ағымдағы айдағы бизнес-жағдайлардың көрсеткіштері (АЖ) және болашақ 6 айдағы бизнес-жағдайлардың күтілетін өзгерістері (БЖ) бойынша жауаптар теңгерімі (ЖТ) пайдаланылады:

$$\text{БАИ}^* = \sqrt{(\text{ЖТ}(\text{АЖ}) + 200) * (\text{ЖТ}(\text{БЖ}) + 200)} - 200$$

мұндағы, ЖТ – жауаптар теңгерімі

АЖ – ағымдағы экономикалық жағдай

БЖ – болашақтағы экономикалық жағдай

⁵ ЖТ (жауаптар теңгерімі) бизнес-шарттардың өзгеруі туралы сұрақтарға берілген оң және теріс жауаптардың үлестері арасындағы айырма ретінде есептеледі. Кәсіпорындар ұсынылған үш жауаптың біреуін таңдайды: "жақсарды", "өзгерген жоқ" және "нашарлады". Жауаптардың үлестері салмақтана отырып есептеледі.

⁶ Ifo зерттеу институты жасаған бизнес-цикл "сағаты" - бұл екі нөлдік сызықтың қиылысуымен төрт квадрантқа бөлінген диаграмма (координаттар жүйесі), олар іскерлік жағдай тұрғысынан экономикалық циклдің төрт кезеңін білдіреді: көтерілу, өсу, төмендеу, құлдырау. Егер ағымдағы жағдайларды бағалау теріс болса, ал күтулер оң болса, экономикасы көтерілу фазасында, егер ағымдағы жағдайларды бағалау және күтулер оң болса, онда экономика өсу фазасында т. с. с.

⁷ Диаграммалардағы деректер маусымдық фактордың әсерінен тазартылған (болашақ жағдайларды бағалау мен факторларды бағалаудан басқасы).

⁸ Алдыңғы айлардың динамикасында маусымдық тазалауға және ЖҚҚ нақтылауға байланысты өзгерістер болуы мүмкін.

⁹ Секторлар бойынша егжей-тегжейлі ақпарат (іріктеме туралы ақпарат, индикаторлар динамикасы, жауаптардың таралу нәтижелері) дашбордта берілген.

¹⁰ Секторлар бөлінісінде өңірлер бойынша іріктеменің репрезентативтілігіне қол жеткізуге қарай жаңа әкімшілік-аумақтық құрылымға сәйкес есептеу нәтижелері ұсынылатын болады.